

Зубко В.С.

аспірант,

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

ПІДГОТОВКА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В УНІВЕРСИТЕТІ

Формуванню професійної мобільності особистості присвячено праці вітчизняних і західних соціологів (Р. Бендікс, Т. Заславська, С. Ліпсет, Р. Ривкіна, Е. Саар, П. Сорокін, Г. Чередниченко, В. Шубкін та ін.). Загальні засади професійної мобільності схарактеризовано в роботах В. Воронкової, І. Дичківської, Є. Іванченко, Е. Зеєр, З. Курлянд, Е. Сайфутдинової; види мобільності проаналізовано в працях А. Кибанової, М. Яценко та ін. Втім варто зазначити відсутність досліджень щодо підготовки до професійної мобільності майбутніх психологів.

Проблема професійної підготовки майбутнього психолога знайшла відображення у працях сучасних дослідників, які розглядають її у різних аспектах. На основі проведеного аналізу праць учених О. Матвієнко називає складові змісту професійної підготовки майбутніх психологів: психолого-педагогічна підготовка (Н. Кузьміна, О. Піскунов та ін.); взаємозв'язок теоретичної підготовки та психологічної практики (Л. Кондрашова, Ф. Василюк та ін.); спільна діяльність професорсько-викладацького складу зі студентами (М. Кобзєв, В. Стахов та ін.); професійно корисні види діяльності (В. Волошина, Л. Лєсохіна та ін.). У результаті дослідження метою професійної підготовки психологів науковець визначає: формування професійних якостей майбутніх психологів; оволодіння систематизованими знаннями, вміннями та навичками необхідними для професійної діяльності; формування готовності до майбутньої професійної діяльності; опановування різними формами професійного самовдосконалення (самоосвіта, самовиховання, самоактуалізація, самоменеджмент) та інші [2].

Екстраполюючи мету професійної підготовки психологів, визначену О. Матвієнко, на предмет нашого дослідження зазначимо, що одним з важливих напрямів професійної підготовки майбутніх психологів є формування з-поміж інших професійних якостей студентів їхньої готовності до професійної мобільності; оволодіння ними систематизованими знаннями, вміннями та навичками необхідними для професійної мобільності у власній діяльності; опановування різними формами професійного самовдосконалення щодо власної професійної мобільності.

Проблема професійно-особистісної підготовки психолога включає чотири взаємопов'язані аспекти: побудову теоретичної моделі фахівця, яка передбачає розробку стандартів (норм і нормативів), вимог до особистості та діяльності практичного психолога; первинний відбір професійно придатних кандидатів; розробку змісту навчання і розвитку психологів-практиків; розв'язання проблем власне професійного самовизначення психологів, провідною з яких є проблема професійної ідентифікації, наголошує О. Бондаренко [1]. Загалом погоджуючись з науковцем, вважаємо однією з провідних проблем власне професійного самовизначення психологів, їхнього професійного саморозвитку [4] підготовку до професійної мобільності.

Вказуючи на значимість процесу професійної підготовки в межах навчання у ЗВО, В. Панок та З. Гаркавенко пропонують трирівневу структуру отримання професійних психологічних знань. I рівень – теоретико-експериментальна підготовка – вивчення класичних психологічних дисциплін, що здійснюється традиційними методами (загальна психологія, історія психології, психологія особистості, вікова психологія, експериментальна психологія і та інші); II рівень – це практична психологія – опанування теоретичних засад практичної психології, яке здійснюється в основному, через участь студентів в активних (інтерактивних) формах навчальної роботи, – семінарах, воркшопах, майстер-класах, тренінгах, дискусіях (психологічне консультування, основи психотерапії та психокорекції, психологічна служба в системі освіти і та інші); III рівень – оволодіння практичними психологічними технологіями, методиками і методами формування навичок роботи з клієнтом (групою), що здійснюється в практичній роботі та під час участі в семінарах-практикумах. Опанування прийомів роботи в конкретній техніці (техніках), або так званий індивідуально-типологічний рівень, покликаний ураховувати особливості кожної особистості, що навчається [3].

Вважаємо визначену науковцями структуру отримання професійних психологічних знань такою, що найкращим чином може сприяти формуванню готовності майбутніх психологів до професійної мобільності за умов належного їй спрямування й педагогічного супроводу.

Оскільки, на першому рівні, під час вивчення класичних психологічних дисциплін важливо здобути теоретичні знання щодо професійної мобільності; на другому рівні, під час опанування студентами теоретичних засад практичної психології, яке здійснюється в основному через участь студентів в активних (інтерактивних) формах навчальної роботи, важливо опанувати також теоретичні засади професійної мобільності; на рівні – оволодіння практичними психологічними технологіями, методиками і методами формування навичок роботи з клієнтом (групою), що здійснюється в практичній роботі та під час участі в семінарах-практикумах, важливо засвоїти практичний аспект професійної мобільності.

Таким чином, узагальнюючи досвід підготовки в педагогічних університетах майбутніх психологів до професійної мобільності зазначимо, що усвідомлення значущості професійної мобільності для майбутніх психологів, в університетах здійснювалися певні заходи для цього, у різних аспектах в процесі вивчення тих чи інших навчальних дисциплін студенти знайомилися з цією якістю. Це стало позитивною передумовою для здійснення спеціально організованого дослідження, спрямованого на формування готовності майбутніх психологів до професійної мобільності.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко А.Ф. Личностное и профессиональное самоопределение отечественного психолога-практика / А.Ф. Бондаренко // Московский психотерапевтический журнал. – М. 1993. – № 1. – С. 63-76.
2. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації працівників психологічної служби і консультантів ПМПК / за ред. В.Г. Панка, З.О. Гаркавенко. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 220 с.
3. Матвієнко О.В. Професійна підготовка майбутніх психологів як психолого-педагогічна проблема / Матвієнко О.В., Затворнюк О.М. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 1. – Том 1. 2014. – С. 215-220.
4. Фрицюк В.А. Готовність до професійного саморозвитку майбутнього вчителя: навчально-методичний посібник / В.А. Фрицюк. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – 175 с.